

FOTO PORTADA: UNA FOTOGRAFIA DE CARMEN MATEU I ALGUNES DE LES FLORS QUE ACOSTUMAVA A LLUIR, A L'EXPOSICIÓ QUE SE LI DEDICA AL CASTELL DE PERALADA. (FOTO: MARC MARTÍ)

SUMARI

1 DE JULIOL DE 2018

06_07 ENTREVISTA

Montse Aguer

La directora dels Museus Dalí explica els motius de la fascinació que encara genera l'artista figuerenc.

08_09 REPORTATGE

Viatge al futur

La revolució mai vista que s'està produint en alguns àmbits científics, i el futur que fa preveure.

10 ESPAI CREATIU

Una faldilla de plecs

Com elaborar una faldilla de plecs amb teixit de cotó, pas a pas i de manera fàcil.

Dominical

Passeig General Mendoza 2. 17002 GIRONA
Telèfon: 972 20 20 66
dominical.diaridegirona@epi.es

Director Jordi Xargayó	Cap de redacció Alfons Petit	Administrador Fèlix Noguera
----------------------------------	--	---------------------------------------

TEXT **INÉS PADROSA GORGOT**

ARXIVERA I BIBLIOTECÀRIA DEL PALAU DE PERALADA

FOTOGRAFIA **MARC MARTÍ**

La setmana que ve comença una nova edició del Festival Internacional de Música Castell de Peralada, el primer que no comptarà amb la presència de la promotora d'aquest esdeveniment que ha posat el nom de Peralada a escala internacional. El passat mes de gener, quan es va produir l'inesperat traspàs de Carmen Mateu Quintana (1936-2018), no hi va haver cap dubte que l'exposició anual que se celebra al Castell es dedicaria enguany a la seva persona. I així va ser com des del Festival Internacional de Música, amb Oriol Aguilà, des del Museu, amb Jaume Barrachina, i des de la Biblioteca-arxiu, amb qui subscriu aquestes línies, unírem els esforços perquè fos un èxit.

Durant els quaranta-cinc anys en què Carmen Mateu s'ha fet càrrec de la gestió del patrimoni cultural de Peralada (procedent dels Rocabertí, comtes de Zavellà i Peralada, a través de la compra del conjunt monumental, i incrementat amb les aportacions del seu avi i del seu pare), la seva dedicació ha quedat reflectida en múltiples facetes, essent una de les principals la de posar en valor aquest llegat mitjançant la difusió de les col·leccions -sistematitzà l'apertura del museu per al visitant i el de la biblioteca-arxiu per a l'investi-

FOTOS:

- 1. Carmen Mateu davant del Castell de Peralada, durant una edició del Festival de música i dansa que s'hi celebra cada estiu i que ella va impulsar.**
- 2. L'espectacular biblioteca del Castell de Peralada és l'escenari de bona part del' exposició dedicada a Carmen Mateu; s'hi mostren reproduccions a gran tamany d'imatges seves i objectes, documents i fotografies en diverses vitrines.**
- 3. Els quatre vestits de Carmen Mateu que es poden veure a la sala on hi havia hagut el despatx del seu pare, que s'ha obert al públic per primera vegada.**

gador-, així com la millora de les instal·lacions i l'increment dels continguts gràcies a una política selectiva de compres.

Probablement on s'ha experimentat un major augment hagi estat a la biblioteca, ja que els fons bibliogràfics han crescut en 25.000 volums. La història de l'art, en les seves diferents especialitats, n'ha estat la protagonista i si va sorgir l'ocasió, va procurar ampliar les col·leccions existents; és el cas de l'adquisició de dues magnífiques executòries de noblesa que completen la col·lecció creada pel seu pare, Miquel Mateu, empresari i polític que, entre d'altres càrrecs, va ser alcalde de Barcelona entre 1939 i 1945, ambaixador d'Espanya a París (1945-1947), president de «la Caixa» (1940-1972) i president de Foment del Treball (1943-1972).

Carmen Mateu va procurar preservar els fons arxivístics empresarials i familiars i va tenir la sensibilitat de que aquests es traslladessin a

Carmen Mateu, el llegat de les arts

El Castell de Peralada dedica una exposició a Carmen Mateu (1936-2018), la impulsora del Festival de Música que s'hi celebra i que va desenvolupar una remarcable activitat de mecenatge i promoció de la cultura i les arts

l'arxiu peraladenc. Aquesta actuació ha suposat créixer en 75 metres lineals de documentació i en milers de fotografies.

Primer des de l'Associació Cultural Castell de Peralada i, després, des de la Fundació amb el mateix nom, va fer possible la investigació que ha quedat reflectida en diverses monografies relacionades amb el patrimoni artístic-cultural peraladenc començada amb *Els comtes de Peralada & Mallorca* (2012), moment que s'aprofità per establir vincles amb Palma de Mallorca; continuada amb la del seu avi *Damià Mateu i Bisa. Empresari, promotor i col·leccio-*

nista (2014). La darrera ha estat per donar a conèixer les noves descobertes relacionades amb *La reforma de l'església i convent del Carme de Peralada* (2017), on quedava palès l'important ventall d'artistes i artesans que treballaren en aquest complex religiós i que ha servit per revalorar la importància artística de l'edifici i el seu contingut.

La biblioteca ha estat el lloc des d'on s'han projectat múltiples activitats culturals com la cessió de peces per a exposicions, la celebració de congressos i de conferències que, amb els anys, desembocaren en les anomenades «Experiències Culturals». I és a

la biblioteca, un dels llocs més emblemàtics del conjunt peraladenc, on es desenvolupa l'exposició dedicada a Carmen Mateu, i titulada *Carmen Mateu, El llegat de les arts*, visitable fins a l'abril del 2019.

De l'estança en flueix un aire diferent degut al fet que la sala es troba presidida per un conjunt d'imatges de l'homenatjada -la fotografia de Xavier Miserachs en la que mostra a una jove i esplèndida *Carmen* presideix una de les vitrines, altres fetes pel seu marit, l'empresari Artur Suqué, completen un no-

CONTINUA A LA PÀGINA 4

4

6

R

VE DE LA PÀGINA 3

drit repertori, i a una suma de millores aplicades per a l'ocasió: en la il·luminació, en el tapissat, en els detalls decoratius i en la incorporació, per primera vegada, de noves tecnologies i música ambiental a l'espai expositiu. Tot directament supervisat per la mateixa família i amb Ed Reger, marit d'Isabel Suqué, filla d'Artur Suqué i Carmen Mateu i ara Presidenta del Festival, com a principal coordinador.

- Infantesa i formació: Per contextualitzar el personatge s'ha optat per fer una selecció del material documental, bibliogràfic i fotogràfic dels moments més representatius d'aquest període. És ben segur que la seva exquisida formació i les seves vivències infantils la portaren a estimar una sèrie d'activitats artístiques que, en un futur, ella mateixa va voler beneficiar amb el seu mecenatge. Per aquest motiu, s'han reflectit algunes de les disciplines viscudes relacionades amb l'art i la música com foren les classes de ballet que deixarien una important petja i incidirien en què en totes les programacions anuals del que, anys a venir, esdevindria el Festival de Música disposés d'alguna representació d'aquesta modalitat. Altres factors se sumaren en l'especial predilecció per la música: les lectures de biografies dels principals compositors europeus en són un exemple i l'assistència als concerts n'és un altre.

- La gastronomia: En la vessant gastronòmica queda palesa la seva tendència al col·leccionisme. Des de joveneta, Carmen Mateu va recollir menús dels principals restaurants als quals assistia, alguns signats pels responsables de l'establiment i, tal com va fer amb altre tipus de documentació, va decidir enviar-la a l'arxiu de Peralada per preservar aquest material, en certa manera efímer. Aquest interès es completava amb el seu bon gust en el parament de la taula: una bona vaixel·la que podia ser Marlborough, Tiffany o Wedgwood, una delicada cristalleria i una es-

caient coberteria.

Per aquest motiu, a l'exposició es poden veure cartes de restaurants com les de l'històric parisenc Le Grand Véfour o el de l'Hostellerie de la Poste d'Avallon, a la Borgonya, i de manera extraordinària un apartat dedicat al parament de la taula.

A ella se li ha d'agrair, també, que Peralada gaudís d'una festa gastronòmica extraordinària. Sense el seu beneplàcit i la infraestructura del Casino no hauria estat possible. Aquest interès ha tingut el seu reconeixement el mes de novembre de 2017, quan els responsables de la prestigiosa Guia Michelin atorgaren al restaurant del Castell de Peralada la seva primera estrella.

- Artistes, escriptors, modistes, ...: Són innombrables els personatges relacionats amb el món de la cultura i les arts amb els quals Carmen Mateu es va relacionar. A manera de síntesi s'ha seleccionat a Montserrat Gudiol, amb

FOTOS:

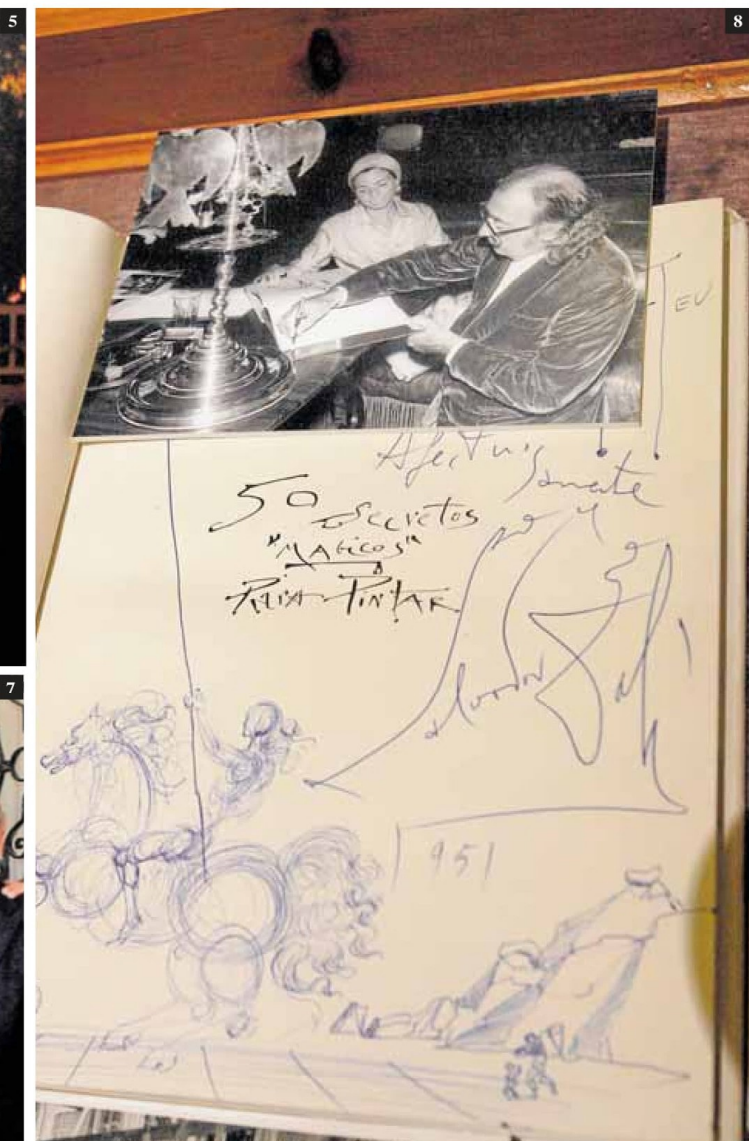
- 1. Sobre aquestes línies, dues de les obres d'art més destacades de la mostra: el cap de Sant Pere, del Mestre de Cabestany, que havia format part del monestir de Sant Pere de Rodès; i l'anomenat Cap Cánovas, una peça ibèrica datada al segle IV-II aC.
- 4. L'hivern, de Ramon Casas.
- 5. Carmen Mateu amb el tenor Plácido Domingo, a Peralada.
- 6. Vitrina amb distincions i guardons que va rebre Carmen Mateu.
- 7. Carmen Mateu amb el seu marit, Artur Suqué, i els seus fills, Isabel, Xavier i Miquel.

qui va mantenir una relació amigable i que, en el *Llibre de signatures* de personatges il·lustres de la biblioteca, li llegà una dedicatòria-dibuix; a l'escriptor de Darnius i col·laborador del *Diari de Girona* Josep Maria Gironella; al modista Manuel Pertegaz; a la dissenyadora Marta Rota (Tot-hom); i a Salvador Dalí, amb qui la podem veure en diferents moments tant a Peralada com a Garbet, lloc d'estiueig de la família.

- Distincions: Amb tot l'explicat no és difícil intuir que la seva tasca va ser a bastament reconeguda, i aquest ha estat un aspecte que s'ha volgut subratllar mostrant algunes de les distincions més significatives que va rebre, com la Medalla d'Or del Cercle del Liceu, la Creu de Sant Jordi o el nomenament de Filla adoptiva de Peralada, que va anar acompanyat de l'entrega del Roc d'Or de l'ajuntament de la localitat.

- L'alta costura llueix al despatx de Miquel Mateu: El visitant tindrà una doble sorpresa, d'una banda la de poder entrar, per primera vegada, al fins avui inaccessible -per a qualsevol persona en visita turística- despatx de Miquel Mateu, el pare de Carmen Mateu i, per l'altra, la de poder gaudir de quatre vestits significatius que Carmen Mateu va lluir -en un treball de recerca fotogràfica s'ha acompanyat cada vestit amb una foto de la protagonista- en ocasions molt especials, dissenyats per reconeguts modistes: el del seu casament, obra d'un deixeble de Pertegaz; el del casament de la seva filla, Isabel, de Marta Rota, que correspon a la marca comercial Tot-hom; el del casament del seu fill Javier, realitzat per Manuel Pertegaz (1918-2014); i un model dissenyat per Cristóbal Balenciaga (1895-1972).

No s'ha volgut oblidar un element que la caracteritzava des de feia dècades. De fet, és el *leitmotiv* de l'exposició, ja que figura en el quadríptic i a les cartelles, i diferents vitrines en disposen: es tracta d'una flor que lluia a la solapa, feta amb el mateix tei-

xiti i combinant amb la gamma cromàtica del conjunt, i que segons les circumstàncies podia ser una camèlia o una rosa. Presideix l'estança una vitrina repleta de flors amb una varietat de colors i teixits, i al centre una foto de l'elegant dama que va ser Carmen Mateu.

- Obres d'art: A qui li interessi la història de l'art quedarà bocabadat quan tingui l'ocasió de veure les peces seleccionades per acompanyar la mostra. Per totes elles Carmen Mateu va tenir una especial predilecció i sobresurten en la seva especialitat i, en algun moment havien format part de la decoració del seu domicili particular. Cal destacar la que presideix l'avantsala de l'exposició, una delicada i elegant figura femenina del pintor alemany F. X. Winterhalter (1805-1873), acompanyada d'una peça de ceràmica del segle XIV i gerros xinesos, la major part del segle XVIII.

Una vegada el visitant entra a la sala principal de la biblioteca es trobarà amb peces espectaculars com el cap de Sant Pere, obra del Mestre de Cabestany, i que havia format part del monestir de Sant Pere de Rodes, i l'anomenat Cap Cánovas, per haver estat el President Cánovas del Castillo qui el va comprar, una peça ibèrica del s. IV-II a.C. procedent del Cerro de los Santos (Montalegre del Castillo, Albacete).

Molt a prop s'observa el primer quadre que va tenir Carmen Mateu a la seva habitació, el retrat de Mariana Victoria de Borbó, obra d'Alexis Simon Belle (1674-1734); més enllà, el *Crist de Pietat* de Bartolomé Bermejo (c. 1441-1498), un dels millors pintors de la Corona d'Aragó i una de les millors taules de la col·lecció; segueixen *La Pietat de Crist*, obra de Filippino Lippi, i que suposa l'únic quadre d'aquest pintor a Espanya, una peça extraordinària de la que s'ha pogut saber l'autoria en els darrers anys; *L'hivern*, de Ramon Casas, un dels pocs quadres de pintura modernista de la col·lecció i un dels més preuats i sol·licitats per altres institucions; la natura morta de Juan de Arellano (1614-1676); i la darrera compra pictòrica de

Carmen Mateu, el retrat de Ramón de Usía de Ibarrola, obra del gran retratista Vicente López (1772-1842), que ve a completar la magnífica col·lecció de retrats de la qual ja disposava Peralada.

Tot plegat acompanyat de canelobres i escafetes de plata dels segles XVII i XIX, respectivament, i una selecció de camafeus, de glíptica, cilindres mesopotàmics i caixetes, peces per les quals l'homenajada havia mostrat especial estima en tenir-les com a element decoratiu en el seu domicili particular.

- El Festival Internacional de música: Sens dubte, Carmen Mateu trascendirà per haver estat la promotora del Festival Castell de Peralada i evidentment aquest esdevé un dels punts cabdals de l'exposició; de fet, l'edició d'aquest any del certamen comença dijous que ve, dia 5 de juliol, amb un homenatge a Carmen Mateu: l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya i el Cor Inter-

FOTOS:

8. Dedicatòria de Salvador Dalí en un exemplar del llibre «50 secrets «mágicos» para pintar; a dalt, l'artista fotografiat amb Carmen Mateu.

9. Carmen Mateu i Artur Suqué amb l'escriptor de Darnius Josep Maria Gironella.

10. Amb Montserrat Caballé, la reina Sofia, Anna Maria de Grècia i Lady Di.

11. Carmen Mateu i Artur Suqué conversant a l'auditori del Festival Castell de Peralada.

mezzo interpretaran el *Rèquiem* de Verdi, una de les seves obres preferides.

Ella va viure a redós de *Palaci* (denominació popular del Castell, a Peralada) les tradicionals Festes del Carme, la seva patrona, i les Festes de la Verema. Ambdues es caracteritzaven per comptar amb cobles, esbarts dansaires i cantaires, circumstàncies que se sumaren a les de la seva formació i n'alimentaren la guspira musical. Passaren els anys i amb tot el bagatge acumulat, el 1987, recolzada pel seu marit Artur Suqué, opta per iniciar un festival musical anual en el qual s'inclourà una audició gratuïta a la plaça de la vila de Peralada; amb aquesta acció demostra la voluntat d'estar vinculada al poble de Peralada i que el Festival també mantingui aquest vincle.

A l'exposició hi queden representats diferents aspectes, com el fet que en el decurs d'aquests anys Peralada ha estat un constant fluir de personalitats, i com a magnífica amfitriona va complimentar a reis, polítics, tenors, directors d'orquestra, ballets, cantants, amics i coneguts.

S'observen les produccions pròpies, el risc o l'aposta de la mecenes per artistes novells, la seva predilecció per la lírica i la dansa, els artistes mereixedors de la medalla d'or del Festival, i una selecció de fotografies dedicades pels diferents artistes. Entre ells, Plácido Domingo, Montserrat Caballé, Àngel Corella, Joan Manuel Serrat, Jonas Kauffmann, Juliette Binoche i tantíssims més... L'any 2016, en celebrar-se la trentena edició, el Festival va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Les imatges exposades traspuen una suma de vivències, de records i d'emocions que més mig milió d'espectadors han pogut sentir a Peralada. Tots ells els mantindran en el record com una de les millors experiències musicals... i haurà estat gràcies a l'impuls donat per la gran mecenes i la gran senyora que va ser Carmen Mateu, una dama única que brillava amb llum pròpia. ▶